

RAJALA projekti esimene uudiskiri

Tere tulemast radioaktiivsete jäätmete lõppladustamise projekti uudiskirja saajate hulka! Selle regulaarselt saadetava e-kirja kaudu anname ülevaadet projektist, jagame huvilistega infot RAJALA projekti arengute kohta ning edastame olulisemaid uudiseid. Küsimuste ja ettepanekute korral võtke meiega ühendust aadressil alara@alara.ee.

Radioaktiivsete jäätmete lõppladustamisest

RAJALA tähistab radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamist, mis on riiklikult oluline tegevus, eesmärgiga lõplikult ja ohutult lõppladustada Eesti territooriumil olevad madal- ja keskaktiivsed radioaktiivsed jäätmed.

Lõppladustuspaiga rajamisega seotud tegevusi (kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamine ja mõjude hindamine) koordineerib aastani 2025 Keskkonnaministeerium ning edasi (projekteerimine, tegevuslubade taotlemine, ehitamine) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Hetkel hoiustatakse radioaktiivseid jäätmeid Paldiski endisel tuumaobjektil asuvas [vaheladustupaigas](#), mis ei ole lõppladustamise alternatiiv. Radioaktiivsete jäätmete puhul on vajalik nende pikaajalise ohutuse tagamine.

Lõppladustuspaika paigutatakse orienteeruvalt 3000 kuupmeetrit jäätmeid: Paldiski endise tuumaallveelaevnike õppekeskuse likvideerimisel tekkinud jäätmed, allveelaevade konserveeritud reaktoriseksioonid ning mujal Eestis tekkinud tööstuse, meditsiini ja teadusasutuste jäätmed. Lisaks ka tulevikus tekkivad jäätmed, mille voog on kuni 5 kuupmeetrit aastas.

Sobivaima asukoha leidmiseks viiakse läbi uuringuid.

Kontaktid:

Projekti elluviija on AS A.L.A.R.A. (Majandus – ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas asuv riigi omandis olev äriühing), mille kontaktisikuteks on [Ivo Tatrik](#) ja [Alari Kruusvall](#).

Projekti algataja on Keskkonnaministeerium, mille kontaktisikuks on [Maria Leier](#).

Paldiski endise tuumaobjekti virtuaaltuur

Valminud on Paldiski endise tuumaobjekti virtuaaltuur, mis annab ülevaate objekti ajaloo, vaheladustuspaiga tekkest ning praegusest olukorrast.

Paldiski endise tuumaobjekti virtuaaltuur

RAJALA infopäeva järelkaja

Suve alguses toimus Lääne-Harju vallavalitsuses RAJALA infopäev, kus esindajad AS-ist A.L.A.R.A., Keskkonnaministeeriumist, Lääne-Harju vallavalitsusest kui ka kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise ning mõjude hindamisega tegelev hankelepingu partner Skepast&Puhkim OÜ rääkisid lähemalt projektist. Alljärgnevalt anname ülevaate infopäeval tutvustatud teemadest ja vastame arutelus käigus tekkinud küsimustele.

Infopäeva eesmärk

Radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamisega seotud projekti RAJALA raames selgitatakse välja sobivaim asukoht lõppladustuspaigale. Tänapäevaks on välja töötatud kriteeriumid, mille alusel saab hinnata potentsiaalsete asukohtade sobivust radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamiseks. Infopäeva eesmärgiks oli täpsemalt selgitada kogu protsessi, seni tehtud tegevusi ja tutvustada avalikule väljapanekule suunatud materjale ning saada neile kohalikest elanikest tagasisidet.

Infopäeval osalesid lisaks kohalikele elanikele AS-i A.L.A.R.A., Keskkonnaministeeriumi, Lääne-Harju vallavalitsuse ja eriplaneeringu koostamise ning mõjude hindamisega tegeleva OÜ Skepast&Puhkim esindajad.

Radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamine

Infopäeva avasid A.L.A.R.A. keskkonnatehnika spetsialist Alari Kruusvall ja Keskkonnaministeeriumi välisõhu ja kiirgusosakonna peaspetsialist Maria Leier, kes rääkisid täpsemalt radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamisest, jäätmete ajaloost ning ladustamispaiga asukoha alternatiivide valimisprotsessist. Räägiti jäätmete tekkest ja Paldiski endise tuumaobjekti ajaloost, mille sulgemine viis ka AS A.L.A.R.A asutamiseni. Nimelt oli Paldiskis alates 1960-ndatest aastatest Nõukogude Liidu laevastiku tuumaallveelaevade meeskondade väljaõppe maismaa õppekeskus, mis hõlmas ka kahte tuumareaktorit. Tšernobõli katastroofi järgselt korraldatud ohutushinnangu tulemusel seisati 1989. aastal ajutiselt ka Paldiski reaktorid eesmärgiga tõsta

nende ohutust, kuid seoses Eesti Vabariigi taasiseseisvumisega neid enam ei taaskäivitatudki, ja kogu objekt anti Eestile üle. Enne Paldiskist lahkumist eemaldas Vene Föderatsioon vastavalt sõlmitud kokkuleppele reaktoritest tuumkütuse ja demonteeris õppetendid, jättes alles vaid mõlemad tuumareaktorit sisaldavad allveelaevaseksioonid. Viimaste ümber rajati raudbetoonist sarkofaagid.

Järgnevalt räägiti reaktoriseksioonide likvideerimise ning lõppladustuspaiga rajamise uuringutest ning planeerimisest. Reaktoriseksioonide dekomissioneerimise eeluuringute tulemused näitasid, et sobiv inseneritehniline lahendus on seksioonide täielik demonteerimine ja jäätmete ladustamine väikeste detailidena standardkonteinerites selle jaoks rajatud jäätmete lõppladustuspaigas. Täpsemalt vajab lõppladustamist 2500-3000 m³ radioaktiivseid jäätmeid ning arvestades Eestis olemasolevaid ja tulevikus tekkivaid jäätmeid on sobilikud lõppladustuspaikade tüübid maapealne betoonkarp ja šaht-tüüpi kesksügav (50 m) lõppladustuspaik.

Kõnelejad rääkisid käimasolevatest uuringutest. Eriplaneeringu ja mõjude hindamise käigus teostatakse asukohapõhised uuringud, sealhulgas puurimistöid uurimaks täpsemalt asukohtade geoloogilist- ja hüdrogeoloogilist ehitust. Puurtöid tehakse Altküla ja Pedase objektidel samaaegselt ning neid läbi viiv Inseneribüroo Steiger kavandab töödega valmis saada hiljemalt selle aasta oktoobriks. Kokku tehakse mõlemal objektil seitse erineva sügavusega auku ja kaevu, millest vähemalt kolm ulatuvad aluspõhja kivimiteni. Peale uuringute lõppemist kaeve- ja puuraugud suletakse. Aastatel 2024-2025 viiakse detailse lahenduse koostamiseks läbi täpsustavad uuringud lõppladustuspaigaks välja valitud asukohas. Lisaks viiakse läbi täiendavad reaktoriseksioonide likvideerimise uuringud.

Veel toodi välja, et lõppladustuspaiga rajamisega seotud tegevusi (kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamine ja mõjude hindamine) koordineerib aastani 2025 Keskkonnaministeerium ning edasi koordineerib lõppladustuspaiga rajamisega seotud tegevusi (projekteerimine, tegevuslubade taotlemine, ehitamine) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise protsess ja edasine tegevus Lääne-Harju valla abivallavanem Erki Ruben rääkis infopäeval lähemalt kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu protsessist ning tõi välja ka omavalitsuse tegevuskava edasisteks sammudeks.

Esmalt toimub asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi avalik väljapanek ja arutelu, kus lepitakse kokku milliseid asukohti täpsemalt võrdlema hakatakse. Asukohtade võrdluse ning keskkonnamõju strateegiliste hindamise tulemusena võtab

Vallavolikogu vastu asukohta eelvaliku otsuse ja KSH esimese etapi aruande. Peale seda tutvustatakse tehtud tööd ka avalikkusele. Järgnevalt koostatakse eriplaneeringu detailne lahendus ja KSH aruanne arvamuse küsimiseks ja kooskõlastamiseks. Peale eriplaneeringu vastuvõtmist ja avalikustamist kiidetakse see heaks ning viimase sammuna ka kehtestatakse.

Avalikule väljapanekule suunatavate materjalide tutvustus

Skepast&Puhkim, hankelepingu partner, tutvustas infopäeval avalikule väljapanekule suunatavaid materjale ning selgitas täpsemalt lõppladustuspaiga asukohta eelvalikuid.

Asukohta eelvalikud tehti ekspertidega koostöös teatud kriteeriumite põhjal (kaitsealad, tehnovõrgud, tiheasustusalad). Erinevate mõjude hindamisel ei viidud läbi klassikalist hindamist, vaid vaadati ka sotsiaalseid, kultuurilisi ja majanduslikke mõjusid. Peale selle arvestati ka tervisele mõjuvate aspektidega ning hinnati ka mõju Natura 2000 aladele. Lõpuks jäid sõelale kaks asukohta, mis kriteeriumitele kõige paremini vastasid – Pedase ja Altküla. Nende kõrval on veel kolmanda alana valikus olemasolev Paldiski endine tuumaobjekt.

Arutelu

Infopäeva lõpus toimus arutelu Lääne-Harju valla elanike ning teiste teemast huvitanute vahel. Selles kokkuvõttes on ära märgitud tähtsamad küsimused ja nende vastused.

Jäätmete mahu osas soovisid osalejad teada, kas jäätmete maht võib aastate jooksul ka suurenda. Vastuseks selgitati, et eeldatavalt tekib aastas juurde kuni kuupmeeter uusi radioaktiivseid jäätmeid. Tähtis on ka mainida, et peale Paldiski endise tuumaobjekti likvideerimist ja selle käigus tekkinud radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaika paigutamist suletakse see 10 aasta jooksul. Näitena toodi veel välja, et meditsiinis kasutatavate kiirgusallikate tootjatega on juba lepingus kirjas, et nad oma jäätmed ise tagasi võtaksid, mis tähendab, et tulevikus tekib radioaktiivseid jäätmeid aina vähem.

Kohalikud elanikud tundsid huvi, mis projekti etappides on neil võimalik kaasa rääkida ning mis on juba ära otsustatud. Infopäeva korraldajad selgitasid, et otsus lõppladustuspaiga rajamiseks Lääne-Harju valda on juba olemas ning hetkel ollakse etapis, kus leitakse valla piirides lõppladustuskohale sobivaimat asukohta. Praegu ja tulevikus on kohalikel elanikel võimalus kaasa rääkida asukohta valiku ning edasise planeerimisprotsessi käigus. Seejuures on kohalike elanike osavõtt väga oodatud.

Sooviti ka aru saada, kuidas täpsemalt lõppladustuspaiga eelvalikus alasid

valiti. Vastates kirjeldati kriteeriumite väljatöötamise protsessi, mille alusel on leitud kolm asukohta – Pedase, Altküla ja endine tuumaobjekt Paldiskis.

Infopäeval räägiti osalejatele ka välisekspertidest, kes projekti aitavad ellu viia. Uuringuid viivad läbi eksperdid Leedust ja Eestist ning konsultandid Prantsusmaalt, kellel on kogemusi maa-aluste lõppladustuspaikade rajamisega.

Muretseti ka kohaliku elukeskkonna pärast. Selle peale toodi välja, kuidas rajatav maa alla rajatav lõppladustuspaik on elukeskkonnale ohutum kui maapealne vaheladustuspaik. Maa-alune hoidla planeeritakse olema ohutu aastasadu.

Lõpetuseks oli tähtis välja tuua, et tuumaenergeetika seda projekti ei puuduta. Projektil on kaks eesmärki:

Paldiski objektil hoiustatavate dekomissioneerimata reaktorisektsioonide lammutamine ja selle käigus tekkivate jäätmete tarbeks lõppladustuspaiga rajamine.

Hetkel vaheladustuspaigas olevate jäätmete paigutamine lõppladustuspaika, kuna vaheladustamine ei ole lõppladustamise alternatiiv.

[Ettekannetega saab tutvuda siit.](#)

Asukohapõhiste uuringute raames tehtud puurimistööd on lõppenud

RAJALA projekti raames selgitatakse sobivaim asukoht lõppladustuspaigale kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise ning mõjude hindamise raames. Nende käigus teostatati asukohapõhised uuringud,

sealhulgas puurimistöid uurimaks täpsemalt asukohtade geoloogilist- ja hüdrogeoloogilist ehitust.

Kokku uuriti kolm asukohta: Altküla, Pedase ja endist tuumaobjekti Paldiskis. Puurtöid tehti Altküla ja Pedase objektidel suve teises pooles samaaegselt ning viis läbi inseneribüroo Steiger. Kokku tehti mõlemal objektil seitse erineva sügavusega auku ja kaevu, millest vähemalt kolm ulatusid aluspõhja kivimiteni. Peale uuringute lõppemist kaeve- ja puuraugud suleti. Kevad-suvel 2022 teostati samad asukohauuringud ka Paldiski endisel tuumaobjektil.

Radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalik arutelu

Lääne-Harju Vallavalitsus korraldas 01. juulist kuni 01. septembrini 2022.a radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avaliku väljapaneku.

Väljapaneku ajal laekunud seisukohad, vastused laekunud seisukohtadele ja seisukohtadest tulenevalt korrigeeritud planeeringumaterjalid:

[LS ja VTK dokument](#)

[Võrdlustabel](#)

[Kaart](#)

[Laekunud seisukohad ja vastused nendele](#)

Avalik arutelu toimus 10. oktoobril 2022 algusega kell 18:00 Lääne-Harju Vallavalitsuses Rae tn 38 Paldiski linn II korrus volikogu saalis.

Oodatud on kõik huvilised.